

Aan de Staatssecretaris Justitie en Veiligheid
Aan de Staatssecretaris Rechtsbescherming

Cluster secretaris-generaal

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Straf- en Sanctierecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Aanbieding aan ambtelijk voorportaal en ministerraad, en
daaropvolgend een voorhangprocedure van de wijziging
van de Penitentiaire maatregel

Datum

18 maart 2025

Onze referentie

6390250

Afstemming met

DGSenB, DJI, DGRR/DRB

Bijlage(n)

3

1. Aanleiding

Ter uitvoering van het wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet (Pbw) in verband met aanvullende maatregelen tegen georganiseerde criminaliteit tijdens detentie (Kamerstukken 36372) en het wijzigingswetsvoorstel daarbij (Kamerstukken 36583) moet ook de Penitentiaire maatregel worden gewijzigd. Gelet op de onderlinge samenhang zullen de wijzigingen van deze algemene maatregel van bestuur en van de gewijzigde Pbw te zijner tijd gelijktijdig in werking treden.

De consultatie van de wijziging van de Penitentiaire maatregel is eind 2023 afgerond, maar de behandeling van het funderende wetsvoorstel moest worden afgewacht voordat verdere stappen konden worden ondernomen. De consultatieadviezen zijn verwerkt in bijgevoegde conceptwijziging en de toelichting daarop, die daarmee gereed zijn om (via het ambtelijk voorportaal CBJ, onderraad RBJ en de Ministerraad) gedurende vier weken voor te hangen bij het parlement en ter advisering voor te leggen aan de Afdeling advisering van de Raad van State.

Gezien uw beider betrokkenheid bij de parlementaire behandeling van de bovenliggende wetsvoorstellen wordt deze beslisnota aan u beiden voor akkoord voorgelegd. Ondertekening van de algemene maatregel van bestuur is voorzien voor de Staatssecretaris Justitie en Veiligheid omdat de nadere regels zien op de uitvoering in het gevangeniswezen.

2. Geadviseerd besluit

Graag verzoek ik u in te stemmen met:

- de voorgestelde wijziging van de Penitentiaire maatregel zoals aangepast naar aanleiding van de consultatie;
- het aanbiedingsformulier ter aanbieding van deze algemene maatregel van bestuur aan de CBJ en MR met als gevraagd besluit het toezenden hiervan aan het parlement evenals de (latere) toezending aan de Afdeling advisering van de Raad van State mits na de voorhangprocedure geen ingrijpende wijzigingen worden aangebracht.

3. Kernpunten

In het wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet in verband met aanvullende maatregelen tegen georganiseerde criminaliteit tijdens detentie

(Kamerstukken 36372) zijn grondslagen opgenomen voor een algemene maatregel van bestuur. Bij algemene maatregel van bestuur, in het onderhavige geval de Penitentiare maatregel, worden nadere regels gesteld over (a) het visueel toezicht, (b) de beperking van het aantal rechtsbijstandverleners tot twee en (c) het vier ogen principe bij geestelijk verzorgers, artsen, en andere personen die toegang zouden kunnen krijgen tot de gedetineerde die verblijft in de extra beveiligde inrichting (EBI) of in een afdeling voor intensief toezicht (AIT). Te denken valt reclasseringswerkers, notarissen of consulaire ambtenaren. Ook voor deze beroepsgroepen wordt geregeld dat het bezoek door minimaal twee personen dient plaats te vinden. Tot slot voorziet dit besluit in een grondslag voor (d) de verstrekking van politiegegevens aan de Minister van Justitie en Veiligheid ten behoeve van het uitoefenen van de bevelsbevoegdheid (artikel 40d) en de bevoegdheid tot verruiming van contactmomenten in uitzonderlijke gevallen (artikelen 40b en 40c van de wet).

Cluster secretaris-generaal

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Straf-en Sanctierecht

Datum

18 maart 2025

Onze referentie

6390250

4. Toelichting

4.1 Korte inhoud

a. Visueel toezicht

Het visueel toezicht op het gesprek tussen de gedetineerde en diens rechtsbijstandverlener is in dit besluit nader uitgewerkt. De gedetineerde en de rechtsbijstandverlener worden op de hoogte gesteld van het visueel toezicht op gesprekken tussen de gedetineerde en de rechtsbijstandverlener. Het visueel toezicht vindt plaats door middel van cameraobservatie. De camerabeelden worden terstond na het gesprek gewist. Dit is alleen anders als het gesprek tussen de gedetineerde en de rechtsbijstandverlener wordt beëindigd. In dat geval worden de camerabeelden bewaard. Het later alsnog verwijderen van de beelden hangt samen met de beklag- en beroepstermijnen (waarbij n.a.v. het advies van de RSJ de termijn van bewaren is verlengd in verband met verschoonbare termijnoverschrijdingen (zie nader in paragraaf 4.2)). De vestigingsdirecteur licht de deken in het arrondissement waar de rechtsbijstandverlener kantoor houdt in over het onderbreken van een gesprek in het kader van zijn toezichtfunctie.

b. Beperking van het aantal rechtsbijstandverleners tot twee

De gedetineerde mag ten hoogste twee rechtsbijstandverleners aanwijzen waarmee geprivilegieerd contact kan plaatsvinden. Dit leidt er onder meer toe dat brieven of andere poststukken, gericht aan of afkomstig van andere rechtsbijstandverleners dan de rechtsbijstandverlener die de gedetineerde heeft aangewezen, niet zullen worden uitgereikt of verzonden. In plaats daarvan worden deze geretourneerd aan de afzender, onder vermelding van de reden waarom niet tot uitreiking is overgegaan.

Voorts is in dit besluit nader uiteengezet hoe opgave door de gedetineerde kan worden gedaan van diens twee rechtsbijstandverleners en de wijze waarop een verzoek tot een vervangende advocaat of een extra advocaat moet worden ingediend.

c. Vier ogen-principe

Niet alleen op rechtsbijstandverleners, maar ook op andere personen met wie de gedetineerde in de extra beveiligde inrichting of een afdeling voor intensief toezicht contact heeft, kan druk, dwang of dreiging worden uitgeoefend door de

gedetineerde. Zo ook op medische behandelaars of geestelijk verzorgers. Vanuit veiligheidsoverwegingen is in dit besluit nader geregeld dat de medische behandeling en de geestelijke verzorging van een gedetineerde daarom steeds plaats dienen te vinden door twee medische hulpverleners respectievelijk geestelijk verzorgers. Zij zullen telkens werken in koppels (vier ogen-principe). Ook zijn er andere personen die toegang zouden kunnen krijgen tot de gedetineerde die verblijft in de extra beveiligde inrichting (EBI) of in een afdeling voor intensief toezicht (AIT). Te denken valt reclasseringswerkers, notarissen of consulaire ambtenaren. Ook voor deze beroepsgroepen wordt geregeld dat het bezoek door minimaal twee personen dient plaats te vinden.

Cluster secretaris-generaal

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Straf- en Sanctierecht

Datum

18 maart 2025

Onze referentie

6390250

d. Verstrekking van politiegegevens

Dit besluit voorziet in een grondslag voor de verstrekking van politiegegevens aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid ten behoeve van het uitoefenen van de bevelsbevoegdheid van artikel 40d en de bevoegdheid tot verruiming van contactmomenten in uitzonderlijke gevallen (artikelen 40b en 40c van de Penitentiaire beginselenwet). Met de grondslag in onderhavig besluit kan informatie van het Gedetineerden Recherche Informatie Punt (GRIP), dat informatie uitwisselt tussen politie, Dienst Justitiële Inrichtingen en het openbaar ministerie, rechtstreeks aan de Staatssecretaris worden verstrekt ten behoeve van deze bevoegdheden. In het Besluit politiegegevens is voorzien in de noodzakelijke basis voor deze gegevensverwerking.

4.2 Consultatieadviezen

Over de wijziging van de Penitentiaire maatregel is advies gevraagd aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), Raad voor de rechtspraak (Rvdr), de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR), het College van Procureurs-Generaal van het openbaar ministerie (OM), de korpschef van de politie (de politie), de Koninklijke Marechaussee, de Nederlandse orde van advocaten (NOvA), de reclassering (3RO), de artsenfederatie KNMG en de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ). De ontvangen adviezen zijn bijgevoegd. Daarnaast is aan een ieder de kans geboden te reageren op het ontwerpbesluit via www.internetconsultatie.nl.

De belangrijkste wijziging voortvloeiend uit de consultatieadviezen is dat naar aanleiding van het advies van de RSJ een verschoonbare termijnoverschrijding is opgenomen bij het instellen van een rechtsmiddel tegen de beslissing van de vestigingsdirecteur om een gesprek tussen de gedetineerde en de rechtsbijstandverlener te beëindigen. Anders dan het advies van de RSJ om de camerabeelden tot drie maanden na het verstrijken van de beklagtermijn te bewaren, is gekozen voor een termijn van zes weken.

4.3 Politieke context

Deze algemene maatregel van bestuur geeft de nadere regels bij met het wetsvoorstel tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet (Pbw) in verband met aanvullende maatregelen tegen georganiseerde criminaliteit tijdens detentie (Kamerstukken 36372) en het wijzigingswetsvoorstel daarbij (Kamerstukken 36583). Deze wetgeving is momenteel aanhangig bij de Eerste Kamer.

4.4 Juridische overwegingen

Bij de stemming over de ingediende amendementen tijdens de behandeling in maart 2024 van het oorspronkelijke wetsvoorstel tot wijziging van de Pbw is door

de Tweede Kamer ingestemd met het amendement van lid Lahlah c.s om een voorhangprocedure te introduceren.¹ Dit betekent dat voordat deze algemene maatregel van bestuur (amvb) kan worden voorgelegd voor advies aan de Afdeling advisering van de Raad van State de concept-amvb eerst aan beide Kamers moet worden overgelegd. Het parlement wordt vier weken in de gelegenheid gesteld opmerkingen over het ontwerp te maken en daarover eventueel met de betrokken bewindspersoon van gedachten te wisselen.

Cluster secretaris-generaal

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Straf- en Sanctierecht

Datum

18 maart 2025

Onze referentie

6390250

Er is advies ingewonnen bij JZW/DWJZ over de voorhangprocedure. Met de voorhangprocedure kan worden aangevangen vanaf het moment dat de delegatiegrondslag en de omvang hiervan geacht kunnen worden vast te staan, derhalve vanaf het moment dat het onderliggende wetsvoorstel en het wijzigingswetsvoorstel door de Tweede Kamer zijn aanvaard.

Daaraan doet niet af dat het kabinet in het schriftelijke en mondelinge debat in de Eerste Kamer toezeggingen kan doen die kunnen leiden tot een aanpassing van de delegatiegrondslag of een andere interpretatie van de delegatiebepaling. Het vaststellen van de amvb kan niet eerder geschieden dan nadat het wetsvoorstel (en het wijzigingswetsvoorstel) door beide Kamers is aanvaard. Dan is er een wettelijke grondslag voor de amvb.

4.5 Planning

Beoogd is deze wijziging van de Penitenciaire maatregel voor te leggen aan de CBJ van 8 april aanstaande. Daartoe moeten de stukken worden aangeleverd uiterlijk maandag 31 maart om 12:00 uur.

De planning is om vervolgens de stukken te agenderen voor de MR van donderdag 17 april. Na eventuele goedkeuring door de MR kan de wijziging van de Penitenciaire maatregel worden voorgehangen bij de Eerste en Tweede Kamer gedurende vier weken. Daarna zal het voor advies aan de Raad van State worden voorgelegd.

Datum	Traject
8 april 2025	Voorleggen aan CBJ
17 april 2025	Voorleggen aan MR
22 april 2025	Voorhang bij EK en TK gedurende 4 weken
22 mei 2025	Voorleggen aan de Afdeling advisering van de Raad van State
Zomer 2025	Publicatie besluit

4.6. Afstemming

Deze nota is afgestemd met DGSenB, DGRR en DGDJI. Ook de wetgevingstoets en mensenrechtentoets (JenV), en de grondrechtentoets (BZK) zijn afgerond.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Bijlagen

¹ Gewijzigd amendement van lid Lahlah c.s, Kamerstukken II 2023/24, 36 372, nr. 21.

1. conceptwijziging Penitenciaire maatregel met bijbehorende nota van toelichting;
2. het aanbiedingsformulier voor de CBJ;
3. de uitgebrachte adviezen.

Cluster secretaris-generaal

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Straf-en Sanctierecht

Datum

18 maart 2025

Onze referentie

6390250